

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 6. De obligatione ad restitutionem ratione iustæ acceptionis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

QVÆSTIO IV.

An ratione rei acceptæ, obligatio sit ad restitutionem cum res accepta est quidem à vero domino, sed qui non est soluendo creditoribus.

AD huius explicationem cum Petro à Nauarr. lib. 3. De restit. in fine cap. 4. sequentes conclusiones statuere possumus.

52. Prima est: Non censeri aliquem ad restitutionem teneri eo ipso, quod sciat dominum à quo rem accepit uel emit, non esse soluendo aliis quibus debet. Probatur, quia talis non potest teneri ratione rei iniuste acceptæ, cum ex hypothese accepit ab habente dominium, licet peccante in eo, quod se sua sponte reddat impotentem ad restituendum illud ad quod tenetur. Neque ratione iniuste acceptationis: cum non inuito sed volente domino rem accepit. Neque refert quod creditor cui debetur, sit inuitus: quia licet in debitorem habeat actionem personalem qua ipsum compellat ad solutionem: non est tamen dominus rerum ipsius: unde fit ut illarum venditio, vel donatio sit valida cum fiat ab eo qui habet illarum dominium & recipiantur ab eo qui recipiendi & dominij acquirendi capax est. Et certe si hoc non concedatur, dicendum erit quoties emitur aliquid à mercatoribus qui credito, aut palliaris vsuris multa acquisierunt, necessarium esse examinare, an maneant potentes ad soluendum: quod valde durum est.

Secunda conclusio, quæ præcedentis moderatio est. Si res antedicto modo accepta, hypothecata esset creditoribus accipientem teneri ad illius restitutionem. Ratio est, quia accipiendo peccaret contra iustitiam: cum creditor tunc, non tantum habeat actionem ad personam, quam compellat: sed etiam ad rem quam sibi vendider: unde fit ut tali acceptatione lædatur in suo iure.

53. Tertia conclusio: Eum qui secundum primam conclusionem excusatur ad restitutionem, non excusari similiter à peccato: facit enim contra charitatem, si sciens alterum non esse soluendo, ab illo accipit id unde creditori damnum fecit iniuste acceptatione: eo quod debitor suus reddat se impotentem ad solutionem ei faciendam. Quanquam ut memoratus auctor habet num. 220. in fine, si magni intercesset accipientis, res talem habere, is non videretur contra charitatem peccare mortaliter, illam taliter sibi comparando: quia lex charitatis permittit quemque sibi magis quam alii eri conuulere. Sed iudicauerim istud, ac etiam primam conclusionem, locum tunc habere, cum ille qui impotens est ad soluendum, proprio impulsu, suaque sponte donat, aut villiori pretio rem suam vendit. Namque illam sollicitare & inuitare ad id in quo peccare, ac inique agere cognoscitur, peccatum est cum obligatione ad restitutionem. Quæ ratione accipienda videtur communis sententia (in quam idem à Nauarr. in præced. num. 218. plures auctores commemorat) quod ad restitutionem is teneatur, qui aliquid accipit ab alio qui inde impotens est ad soluendum suis creditoribus. Fundamentum enim ita sciendi illis fuit, *vt idem addit num. 219.* quod si tali confulerem ne debita redderet creditoribus, inique agerem, & ad restitutionem tenerer, dato quod consilium meum efficax sit. Similiter ergo si sollicitatione mea rem suam mihi dar, unde factus est impotens ad soluendum quod debet alteri; inique ago & ad restitutionem teneor tanquam causa efficiens ut ipse non restituat.

Quarta conclusio est: Si res pro qua vnus alteri debitor est (vt v.g. si vestis quam credita pecunià emit exeret in se ipsa apud eundem debitorem, peccatum esse cum obligatione ad ad restitutionem, accipere illam ab eo; quando ex acceptatione ipsa, manet impotens ad soluendum. Ratio est, quia id fit eam aperta iniuria alterius, cuius est talis res saltem in suo iusto pretio.

54. Quinta est: Eum qui bona fide rem aliquam accepit & consumpsit, non teneri ad illius restitutionem, cum postea cognoscat datam esse ab eo qui non est soluendo suis creditoribus. Probatur: qui, *vt omnes fatentur*, si is non tenetur restituere qui bona fide accepit, & consumpsit rem alienam cuius dominium nunquam acquisiuit: multo magis à resti-

tutione liber erit is, qui eadem bona fide accepit, & consumpsit rem cuius dominium verè habuit in se transfatum ab eo, qui illud verè habebat.

CAPVT VI.

De obligatione ad restitutionem ratione iniuste acceptationis.

S V M M A R I V M.

- 55 Qui obligatur ad restitutionem ratione iniuste acceptationis non tenetur reddere idem numero.
56 Talis obligatio transit ad heredes & fideiussores.
57 Fideiussoris obligatio quantà sit.
58 Debitor principalis suo fideiussori tenetur non tantum de capitali, sed etiam de omni damno.
59 Pro parte hæres, doctus a soluere tenetur tantum pro parte hereditatis.
60 Non potest a suo solutio pro arbitrio differri, maxime legatorum piorum, quæ illam requirunt, vt defunctus releuetur à pena Purgatorij.
61 Probabile non est obligationem esse in conscientia, soluendi debita, cum superent hereditatem.
62 Quando pater filiorum, socius socij, dominus serui, mercator proserena debitum tenetur soluere.

DVæ potissimum generales regulæ traduntur de obligatione ad restitutionem ratione iniuste acceptationis. Prior est, Qui tenetur ad restitutionem ratione iniuste acceptationis, qualis censetur in emptione licita, & in mutatione pecuniarum, vel alterius rei vsu consumptibilis: non est necesse vt eandem numero rem quam accepit, restituat: etiam si illam adhuc habeat: sed sufficit vt pretium seu æquiualens soluat: siue res ipsa perierit, siue non. Ratio est, quia per huiusmodi contractum transfertur dominium rei in alium; ita vt periens, non pereat danti; sed recipienti. Quapropter non debet ex iustitia reddi eadem numero.

Posterior regula. Quando quis tenetur ad restitutionem ratione iniuste acceptationis, obligationem transferre tantum ad ipsius heredes & fideiussores: non autem ad alios quitalis acceptationis causa fuerunt quidem sed absque vili cooperatione iniusta. Itaq; si quis pecuniam mutuo accepit, noluit restituere, heredes ipsius, aut qui pro eo fidem dederunt tenentur supplere defectum ipsius: non item is quialiter sua sit vt mutuo daret. Probatur: quia cum ista ratione ad restitutionem quis teneatur, non quidem ex delicto, sed ex tenore pacti, & conventionis factæ: obligatio illa extendi potest tantum ad eos, qui contrahendi cum creditore voluntatem habuerunt; vt præter principalem debitorem censetur habuisse: tum ipsius heredes, qui cum hereditate, suscipiunt onera ei annexa, prout declaratur à Syluestro in verbo Hereditas tertio quest. 4. & sequentibus: tum fideiussores qui pro debitore se obligarunt: non item cæteri, qui quamuis aliquo modo fuerint causa contractus, non habuerunt tamen in voluntate efficere se debitores.

Hic pro praxi quædam notanda occurrunt. Primum est, de quo Petrus à Nauarra lib. 3. De restit. cap. 4. par. 2. dubit. 1. Fideiussorem teneri in conscientia debitum soluere: neque sufficere vt ad id paratus sit, si à creditore conueniatur, & à Iudice condemnatur. Ratio est, quia fideiussor de alieno debito factus suum. Ipse ergo perinde ac alter pro quo fideiubet, vere debitor est, obligatus in conscientia; ita vt adueniente termino, teneatur ad solutionem sicut principalis.

Secundum est, principali debitore ab obligatione liberato, fideiussorē esse quoque liberum: quia obligatur tantum ratione illius. Tertium est, ob prorogatum ad tempus, terminum solutionis, fideiussorem ab obligatione soluendi non liberari, vt nec debitore principalem: nisi in duobus casibus. Alter est, si fideiussor obligasset se tantum ad certum tempus, eoque expleto terminum solutionis prorogaretur debitori. Alter est, si de nouo contractus fiat. Ex quo enim contractus in nouatur, præcedens expirat: unde fit vt fideiussor eo obligatus, liber maneat, nisi obligetur de nouo. Quod etiam habet Petrus à Nauarra in seq. dubit.

Quartum est, de quo adhuc idem dubit. 4. fideiussorem tenetur

neri in totum vel in partem, secundum tenorem pacti & conventionis ab ipso factæ cum creditore: sique plures vna obligatione obligentur, tanquam fideiussores, quemlibet ipsorum de parte tantum teneri creditori, nisi explicetur singulos in solidum obligari, aut vnus obligationi alterius subscribat, obligando se ad securitatem: quia tunc singuli non minus tenentur in totum, quam si diuersis obligationibus vnus esset sine alio obligatus.

Quintum est: principalem debitorem suo fideiussori teneri in solidum, non tantum de capitali quod pro ipso soluerit, sed etiam de omni damno, quod ex ipsius culpa euenerit ei, propter fideiussionem. Ita expresse statuitur in cap. Peruenit, De fideiussoribus. Addita hac ratione, quod non conueniat vt quis dispendium patiarur: vnde videtur premium meruisse. Illud autem de quo in verbo Fideiussor quæst. 13. disputat Syluester. An debitor ipse principalis vsuras, quas pro ipso fideiussor soluit, debeat et restituere Petrus à Nauar. sub finem dabit sextæ, soluit quoad forum conscientie. Inquiens teneri si soluerit principali ipso sciente & consentiente: non item si absque voluntate ipsius saltem implicita. Cætera de fideiussore in particulari, vide apud Syluestrum in eodẽ verbo Fideiussor.

Sextum est, hæredem siue filius sit siue alius teneri ad soluenda omnia debita illius: cuius hæreditatem adiit: sique plures sint hæredes, regulariter vnumque inque eorum teneri solum pro hæreditaria parte, quæ illi contingit: ex Syluestro in verbo Hæreditas 3. quæst. 11. Vbi notat id fallere in septem casibus: de quibus ipse videri potest; vt in eodem verbo, de alijs quæ pertinent ad hanc hæredum obligationem.

Tantum addemus pro praxi ordinaria quod Petrus à Nauar. docet in sequen. dubit. 7. hæredem in conscientia teneri quamprimum potest soluere debita sui patris, vel alterius in cuius bonis hæreditario iure succedit: nec posse solutionem differre cum datur commoditas illius faciendæ, quia furtum est, inuito domino alienum retinere: ita vt dilatio solutionis non sit in arbitrio hæredis, sicut nec fuit in arbitrio principalis debitoris.

Addè ex eodem; de legatis esse quoad conscientiam, idem dicendum quod dictum est de debitis: quamprimum, inquam, potest commode, soluenda esse, cum & ipsa sint debita quædam: ideoque soluenda sine mora; maxime, si res legata, in patrimonio sit testatoris: quo casu statim adita hæreditate, transit in legatarium. De qua re ex Panormit. Sylu. in ver. Testamentum 2. quæst. 6.

Qui in sequen. quæst. nona sub finem monet, quod obseruatione dignum est, hæredes & executores, peccare mortaliter per dilationem, præsertim magnam, executionis elemosinarum seu legatorum. A quo peccato incommoditas citius exequendi, non excuset ipsos: nocentem quæ scilicet notabile inde prononens ei defuncto, qui tale quid fieri mandauit pro animæ suæ refrigerio. Nam que ita mandasse non secuta executione, sine vlla mandantis culpa, potest quidem, ex D. Thoma quodlibet 6. art. 13. prodesse ei ad meritum: quoniam meritum ex voluntate dependet: non tamen ad satisfactionem seu relaxationem pœnæ suis peccatis adhuc debita: quia deest suffragium per quod ab ipsa pœna subleuetur. Addit Syluester in confirmationem quod in cap. Qui obligationes, & duobus sequentibus 13. quæst. 2. tales dilatores subeantur excommunicari: & dicantur necatores pauperum, ac infideles ab Ecclesia abiiciendi. Et certe cum huiusmodi legata retinere sacrilegium sit: non potestis à peccato mortali excusari, qui exponit se periculo tanti criminis committendi: vt merito censetur quis exponere se perditam magnam dilationem; ex qua omisso adimpletionis nata est sequi, aut per obliuionem, aut per aliquod infirmitatis, aut paupertatis, aut mortis superuenientis impedimentum, aut etiam per negligentiam, quæ senescente rei memoria crescere solet.

De illa autem dubitatione trita. An hæres teneatur soluere debita, si semel accepta hæreditate, ea non sit sufficiens: in vtramque partem authoribus, & rationibus prius propositis Petrus à Nauar. in cit. par. 2. dubit. 9. bene statuit non teneri: quia iustitia non est, vt quis ex beneficio, & sine sua vlla culpa, damnum incurrat: hæreditas autem beneficium est, ita

vt hæredes, non ad damna, sed ad commoda & emolumenta vocari censentur.

Huc referri possunt dubitationes. Quomodo ad restitutionem teneantur participantes in contractu societatis. Quomodo pater teneatur ex contractu filij. Quomodo dominus ex contractu serui aut gestoris suorum negotiorum: aut mercator ex contractu proxenete seu mediatoris. De quibus sufficit monere in præsentiatum, quod teneantur quando contractus initus fuerit de consensu ipsorum, aut in eorumdem vtilitatem. Videri potest Syluester in verbo Restitutio 3. quæst. 11.

CAPVT VII.

De obligatione ad restitutionem ratione iniuste acceptionis.

SVMMARIVM.

- 63 Obligatus ad restitutionem ratione iniuste acceptionis debet eandem rem numero cum fructibus reddere.
64 Quæ obligatio extenditur non modo ad hæredes ipsius & fideiussores: sed etiam ad omnes participantes in eo crimine.
65 Obligatio ad restitutionem non oritur ex alterius virtute, quam iniuste violatione, siue mortali, siue etiam veniali.
66 Debitum tamen ex alia virtute perinde soluendum est ac debitum ex iniustitia cum aliquo tamen discrimine.
67 Eiusdem discriminis ratio.

DVæ quoque sunt generales regulæ ex quibus fieri potest iudicium de obligatione ad restitutionem ratione iniuste acceptionis; per furtum scilicet, rapinam, aut contractum aliquem iniustum.

Prior est: Qui ad restitutionem tenetur ratione iniuste acceptionis obligatur eandem rem: restituere cum suis fructibus, si illam habeat: sin minus, pretium, valoremve illius & fructuum, ac omne damnum quod ex illius carentia dominus passus est. Ratio est, quia in his omnibus ius proximi læsit contra commutatiuam iustitiam, secundum quam vt æquitas seruetur omne damnum proximo illatum debet restitutione reparari; iuxta antedicta in principio præcedentis cap. primi.

Aduerte autem regulam hanc locum habere etiam si non præcesserit quidem iniusta acceptio: sed nihilominus iniuste retinetur alienum ex iniustitia alteri debitum: vt cum non soluitur quod debetur ex iusto contractu, aut ratione obsequij cui debetur merces. Nisi quod ad litum multitudinem vitandam, prout notat Molina De iust. & iure tract. 2. disp. 7. 2. 4. nu. 3. iure ciuili quoad emptionem & venditionem, quæ frequentiores sunt, constitutum sit vt venditor ob moram culpabilem in tradenda re vendita, & emptor in soluendo pretio rei traditæ, teneatur solummodo de interesse intrinseco: quod est, venditorem ob talem moram, teneri refundere emptori quidquid res empta, aut fructus eius minus valent quam valebant cum debebant restitui: & emptorem restituere venditori omnem fructum quem perceperit, aut percipere poterit, si negligens non fuisset; non autem refundere lucrum quod alter fecisset negotiando tali re: aut damnum in quod non incurrit habendo eam.

Posterior regula est: Quando obligatio ad restitutionem nascitur ex iniusta acceptione, obligatur non tantum is qui causa est principalis talis acceptionis, atque hæredes ipsius, & fideiussores: sed etiam omnes alij qui participant in eo crimine. Nam ratio dicit obligationem restituendi maiorem esse ob iniustam, quam ob iustam acceptionem: atque eum qui participat in crimine, sicut eidem culpa, ita & eidem pœnæ cum principali criminoso subiici. Pro quo aperte facit quod in cap. 1. Epist. ad Rom. digni morte dicuntur non tantum qui scelera ibi numerata faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus. Vnde haberi dictam in cap. Notum, 2. quæst. 1. facientem & consentientem par pœna constringit; significatur in cap. 1. De officio Iudicis deleg. cum dicitur: Agentes & consentientes pari pœna scripturæ testimonio puniuntur. In quam receptissimam sententiam plura videri possunt apud Couar. ad regulam Peccatum par. 2. §. 12.